

ZIEKENHUISZORG
21 AUG 2024
2290 KEER GELEZEN

PREMIUM

[Opslaan](#)
[Reacties 0](#)
[Delen](#)

Bertine Lahuis: 'Er valt veel te winnen in het doorbreken van gewoontes'

Laura van Elst

Met Cathy van Beek in de voorhoede startte Radboudumc twaalf jaar geleden haar groene reis. Inmiddels zijn de CO2-doelstellingen voor 2030 gehaald. *Next stop*: duurzaamheid inbouwen in alle zorgpaden. "Duurzaamheid is geen apart hoofdstuk, maar moet een dagelijks onderdeel van onderwijs, onderzoek en zorg zijn", vertellen bestuursvoorzitter Bertine Lahuis en intensivist Hugo Touw.

Foto: Radboudumc

Dit jaar zijn er negen umc- en ziekenhuisbestuurders voor de Jeroen Meijerink Award genomineerd. *Zorgvisie* spreekt deze zomer telkens met één van deze leiders. In deze aflevering: Bertine Lahuis, bestuursvoorzitter en voorzitter van de *sustainability board* van Radboudumc en NFU-vicevoorzitter, en Hugo Touw, intensivist, lid van de sustainability board en lid van De Groene IC.

Hoe is de groene beweging in jullie huis ontstaan?

Lahuis: "Twaalf jaar geleden brak Cathy van Beek een lans om duurzaamheid het hart van de strategie te laten zijn. Er is hard gewerkt en inmiddels is duurzaamheid niet meer weg te denken in ons dagelijks doen en laten; van inkoop en afvalverwerking tot het gebouw, personeelsbeleid, preventie en zinnige zorg voor de patiënt. Zodoende is ook Jeroen Meijerink hier gekomen; een leermeester die nieuwsgierig was en onderzocht hoe het duurzamer en anders kon. Hoewel duurzaamheid toentertijd nog een lastig thema was, was er in Radboudumc ruimte voor en hebben deze groene pioniers hun kansen benut. Wij staan op de schouders van deze voorgangers en pakken daar stevig op door."

Welke rol zie je voor jezelf en andere bestuurders weggelegd?

Touw: "Wanneer duurzaamheid in het DNA van een organisatie zit, leidt dat tot beleid en acties. Zelf ervaar ik veel ruimte en bestuurlijk draagvlak voor de implementatie van duurzame ideeën. Ook projecten die een voorinvestering vergen zijn bespreekbaar en worden uitgevoerd. Dat vraagt een leider die voorop durft te lopen en kiest voor initiatieven die op de korte termijn niet winstgevend zijn, maar wel bij de waarden van de organisatie passen."

Lahuis: "Ik voel me gezegend met onze ambitieuze professionals die dingen op tafel gooien en het mij lastig maken of mij uitdagend. Aan mij de opdracht om dat enthousiasme te belonen met financiële ruimte en duurzaamheid in het hart van onze organisatie en strategie te borgen. Bijvoorbeeld door het in alle zorgpaden te verankeren. Ik wil niet dat duurzaamheid een apart hoofdstuk is waar professionals nog aan moeten denken, maar dat het onderdeel is van het dagelijkse proces van onderwijs, onderzoek en zorg. Dat vraagt soms voorinvesteren en daarmee lef en moed tonen. Je kunt niet genoeg investeren in een gezonde samenleving, maar je moet ook zorgen voor een gezonde begroting. Daarnaast krijg je niet altijd applaus. Zo is ons voedingsbeleid aangepast: geen alcohol en de focus ligt op biologische, plantaardige voeding. Die wijziging bracht een discussie teweeg. Dat is best leuk. Discussie draagt namelijk bij aan bewustwording. Toch blijft een groepje het betuttelend vinden. Dan is het aan mij als bestuurder om uit te leggen waarom we het toch zo doen en stug door te gaan."

Duurzaamheid is een breed thema. Waar ligt jullie focus en hoe verankeren jullie het in de organisatie?

Lahuis: "Inmiddels is duurzaamheid één van de zes strategische pijlers en een integraal thema dat zich niet beperkt tot het milieu, maar ook preventie, zinnige zorg en sociaaleconomische gelijkheid. Dat is belangrijk in onze organisatie maar juist ook breed in de maatschappij. Oftewel: *health in all policies*. Zolang ministeries beleid maken dat beroerd is voor mens en milieu, blijven we water naar de zee dragen. De ambassadeursrol die onze mensen op zich nemen, zoals neuroloog Bas Bloem rond pesticiden, is belangrijk in het maatschappelijke debat. Als kennisinstituut zijn we verantwoordelijk om applaus te geven of de rode vlag te hisjen."

Touw: "Om duurzaamheid te versnellen, werken we met duurzaamheidscoördinator Harriette Laurijsen samen binnen verschillende interne platforms. Zo is Bertine voorzitter van de sustainability board, een bestuurlijk orgaan waarin alle hoofdgroepen vertegenwoordigd zijn die verantwoordelijk zijn voor het primair beleid of de staf, zoals inkoop. Om zorgverleners te verenigen, hebben we een duurzaam zorgprofessional netwerk opgericht. Voor deze groene professionals delen we *best practices* en organiseren we webinars. Parallel daaraan verenigen we greenteams in greenteam-bijeenkomsten."

Hoe kan de zorgsector versnellen en best practices opschalen?

Touw: "Onze greenteams zijn landelijk en inmiddels internationaal met elkaar verbonden. Daardoor wordt er veel kennis gedeeld en leren we van de hobbels die andere teams al hebben genomen. Zo brengen verpleegkundigen van het Radboudumc een blaaskatheter niet meer steriel, maar schoon in. Dat is niet alleen duurzamer, maar ook sneller en goedkoper. Die *best practice* wordt landelijk gedeeld en overgenomen."

Lahuis: "Samenwerking vormt een ongelooflijke basis voor duurzaamheid. Je leert sneller van elkaar, je hoeft het wiel niet uit te vinden en je hebt volume en power. Zo heeft ons succesvolle *heruigifteproject* een landelijk vervolg gekregen. Binnen de NFU hebben we een grote *dedicated* groep van bestuurders en coördinatoren die ideeën uitwisselen en elkaar stimuleren. Als Radboudumc kunnen we wel in ons uppie opereren, maar er ontstaat meer impact als we als umc's en ziekenhuizen volume maken en *gezamenlijk optrekken*. Bijvoorbeeld door leveranciers af te dwingen hun milieuoetprint in kaart te brengen en te verduurzamen."

Wat zijn enkele groene mijlpalen?

Lahuis: "Wij hebben het geluk gehad dat ons gebouw toe was aan nieuwbouw. Daardoor is ons gebouw het duurzaamste umc van Nederland en hebben we de CO2-doelstelling van 2030 gehaald. Het allermeeste vind ik de lef en moed van onze werknemers naar elkaar toe. Zo staat onderzoeker Teun Bousema aan de basis van ons vernieuwde reisbeleid, dat vliegverkeer voor reizen onder de 700 kilometer ontmoedigt. Of denk aan professionals die elkaar aanmoedigen tot het opruimen van *data of de freezer challenge* organiseren, waarbij het opruimen en minder koud zetten van vriezers tot 26 procent minder energiegebruik leidt. *Peer-to-peer* is de allerkrachtigste beweging.

Ik ben ook trots op de samenwerking binnen de NFU en met ketenpartners in de regio. Zo is de voedselverspilling – die in 2012 40 procent bedroeg – dankzij het voedingsconcept *FoodforCare* teruggedrongen tot 9 procent. Inmiddels betalen we onze afvalverwerker voor minder afval. De uitdaging is om creatief te zoeken hoe het anders kan, een cultuurbeweging te starten, samen te leren en vooral te doen."

Touw: "Fundamentele kennis over de milieu-impact van individuele zorgprocessen ontbrak. Daarom hebben we de milieu-impact van diverse behandelingen in kaart gebracht. Uit deze zorgpadenanalyses blijkt dat groene energie één van de grootste klappers is die je kunt maken. Het Radboudumc draait al lange tijd op groene energie. Dat in combinatie met het duurzame gebouw maakt een groot verschil. Een andere mijlpaal is ons vernieuwde inkoopbeleid waarbij de duurzame optie de standaard is."

Welke bestuurlijke dilemma's komen jullie tegen?

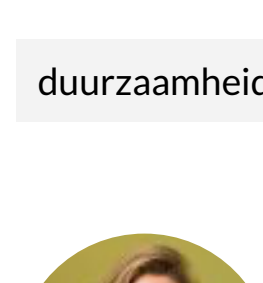
Touw: "Veel regels zijn zo'n gewoonte geworden, dat het doel ervan uit het oog is verloren. Doen we iets voor infectiepreventie of vanwege een bepaald keurmerk? Zo dekten we uit voorzorg elk jaar 40.000 schone bedden uit de beddenwascentrale af met een grote elastiek hoes, die vervolgens naar hun plek van bestemming gingen. Door alle partijen bij elkaar te brengen, ontdekten we dat dit overbodig is. Zo zorgden we voor de *afschaffing van de beddenhoes*. Uit de *life cycle analyses* (LCA) blijkt dat een normaal laken net zo weinig goedkoper en vooral beter voor het milieu is. Dat delen we weer binnen het Netwerk Zinnige Zorg van Coöperatie VGZ."

Lahuis: "Er valt dus veel te winnen in het doorbreken van gewoontes. Een ander belangrijk punt is de zorginkoop. De ziekenhuizen en umc's zijn grotegebruiker van medische materialen. Van 60 procent van de materialen is nauwelijks info beschikbaar. Daarom willen we als NFU-partners bij leveranciers afdwingen dat zij hun voetprint inzichtelijk maken. Dat is een hele kluit, want leveranciers moeten terug naar het proces. Daar hebben we nog veel werk met elkaar te verrichten."

Hoe ziet jullie duurzaamheidsagenda eruit?

Touw: "Ziekenhuisbreed wordt er veel georganiseerd. Nu gaat het erom wat er in de behandelkamer gebeurt en hoe we onze voetafdruk per zorgpadniveau reduceren. Vooral het aantal reisbewegingen van patiënten maakt veel uit. Een digitale nacontrole, controle via de huisarts of diagnostiek en behandeling op één dag is niet alleen prettiger voor de patiënt, maar ook beter voor het milieu. Dat vraagt dat we creatief blijven nadenken over de inrichting van onze zorgpaden."

Lahuis: "We blijven investeren in de integrale benadering van onze milieu-impact, preventie en passende zorg. Bovenal hebben we nog veel te leren. Data en AI kunnen ons verder brengen, maar tegelijkertijd moeten we niet blind zijn voor de impact op het milieu. Datacenters leven namelijk niet van de lucht."

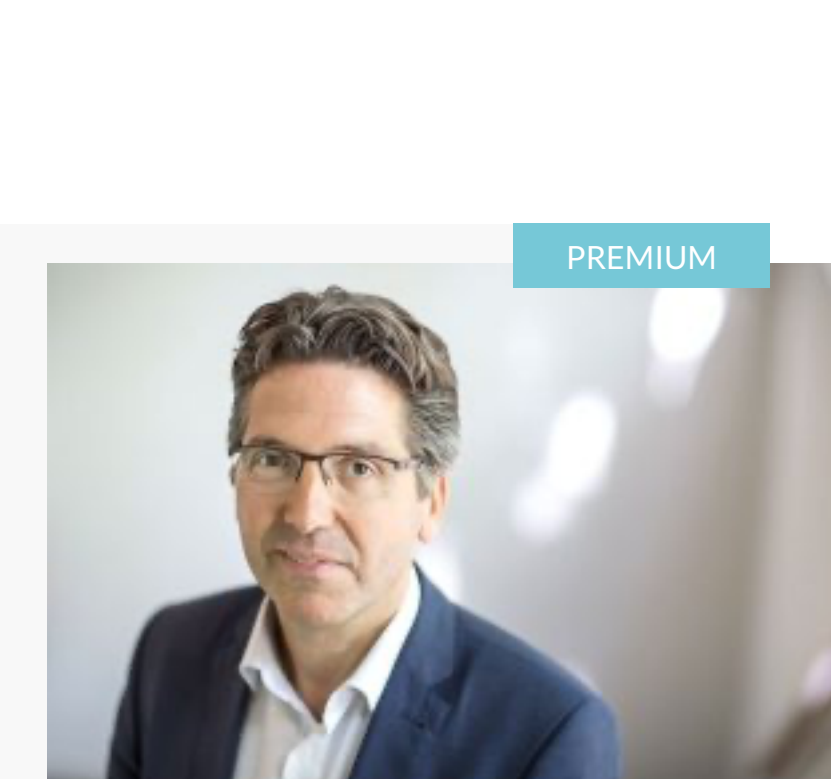
[Reageer op dit artikel](#)
[Deel dit artikel](#)
[duurzaamheid](#)
[passende zorg](#)
[samenwerking](#)
[umc](#)
[ziekenhuizen](#)

Laura van Elst
Redacteur *Zorgvisie* en *Skipr*.

vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

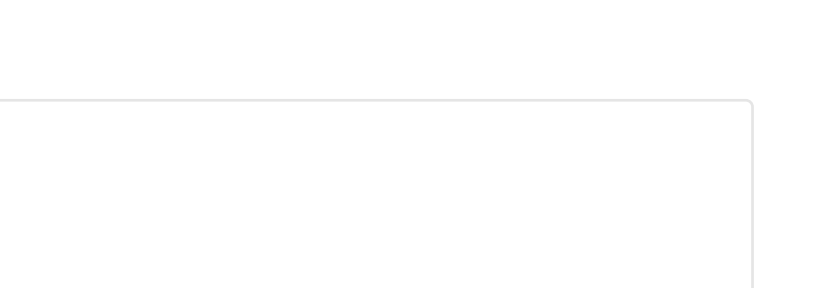
do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

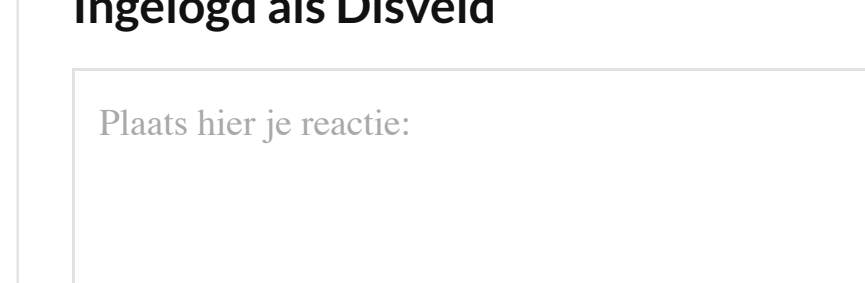
vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

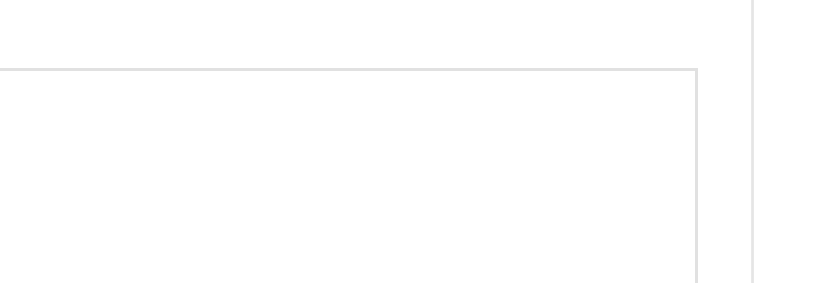
do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

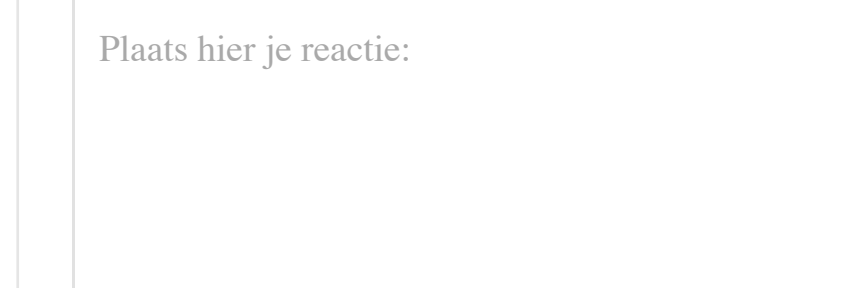
vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

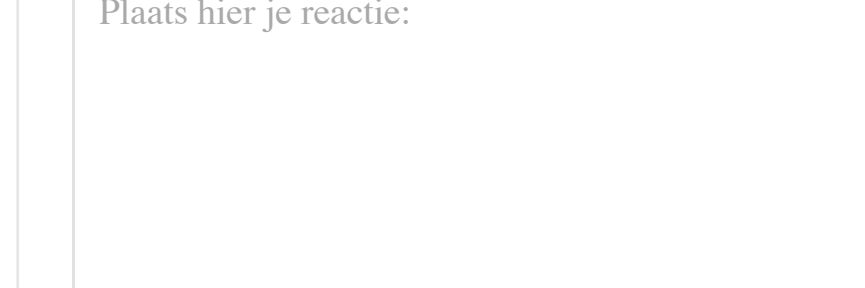
vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

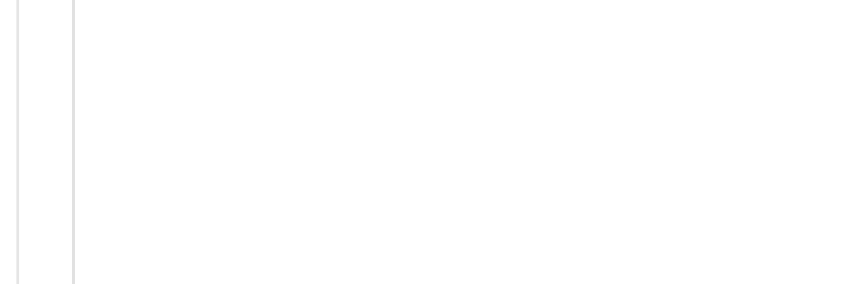
vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

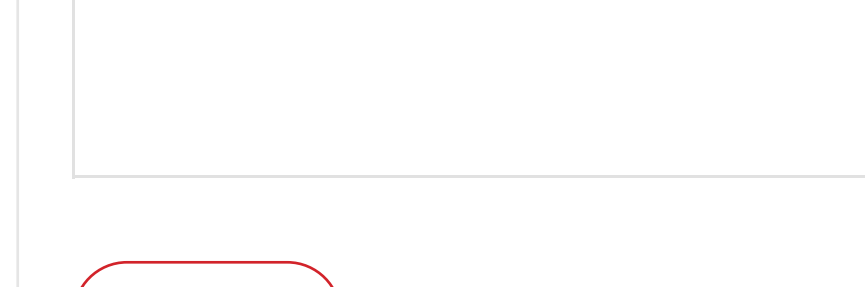
vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

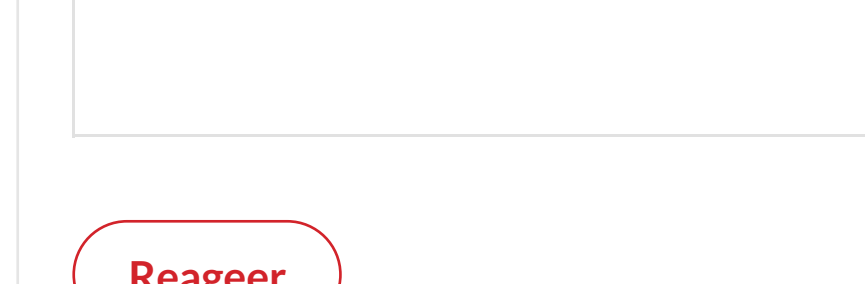
vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

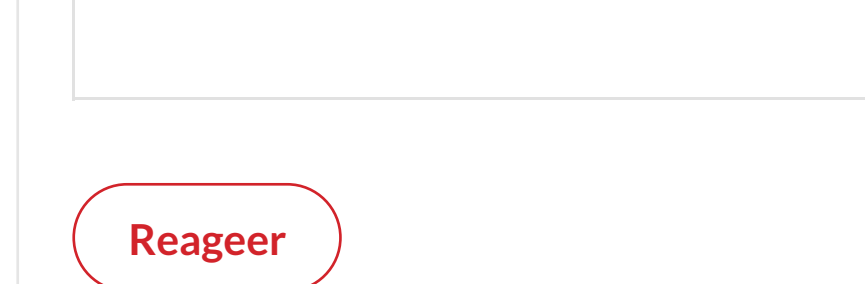
vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

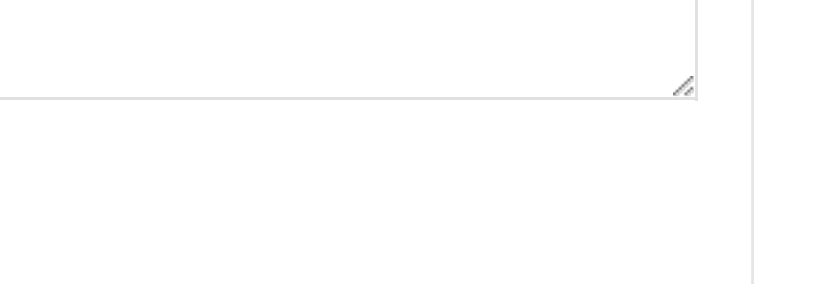
do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

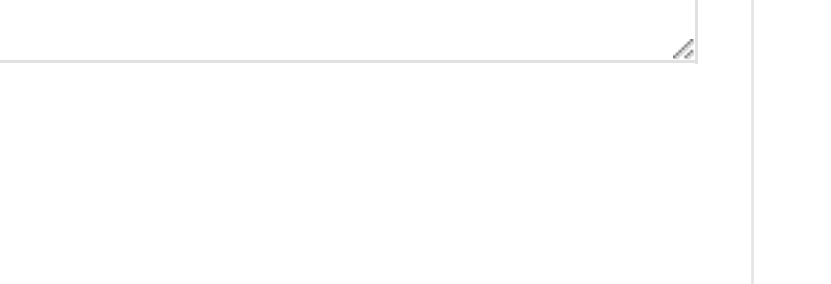
do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

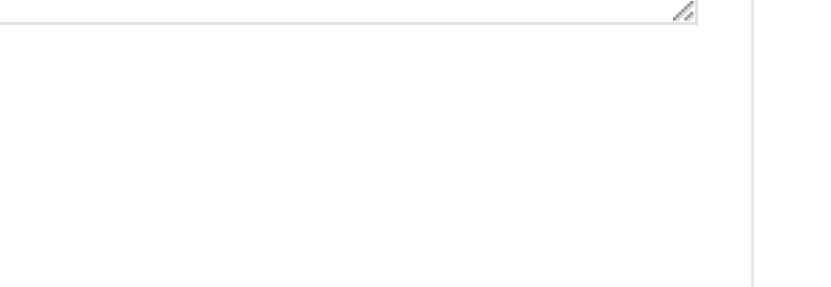
do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

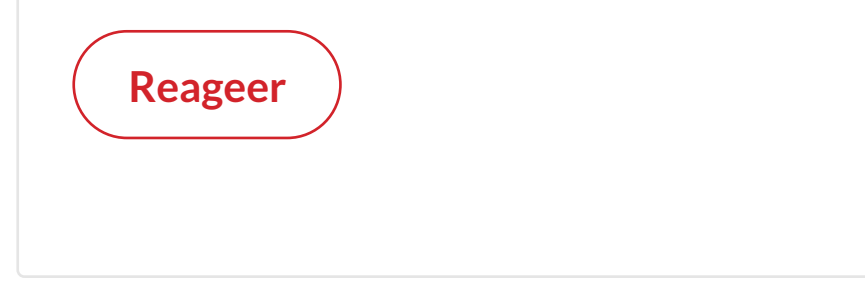
vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

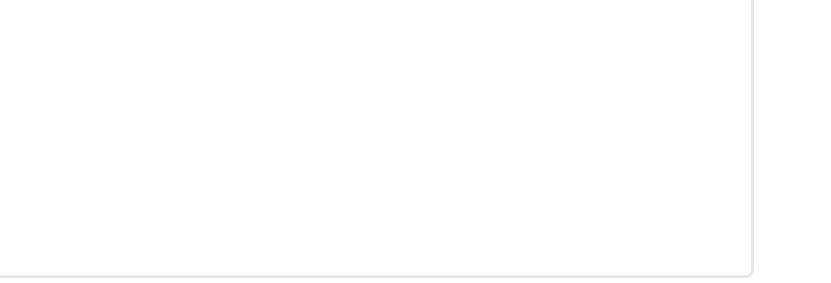
do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

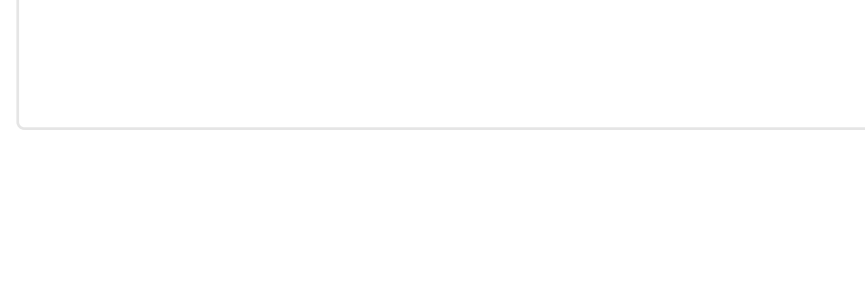
vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

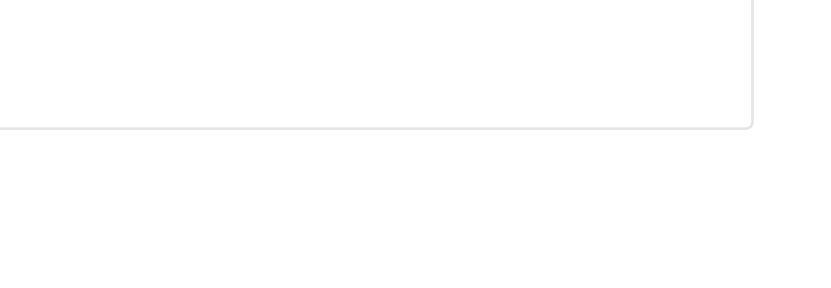
do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

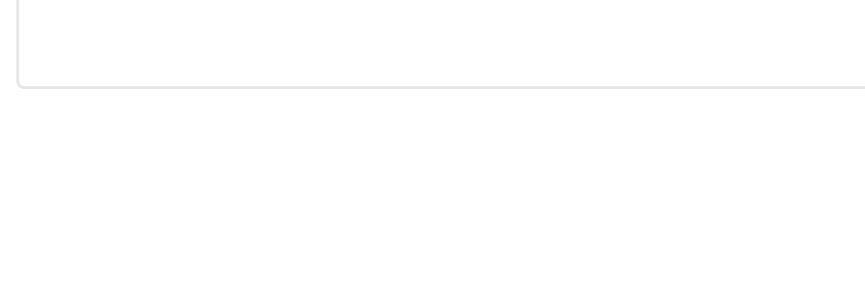
vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

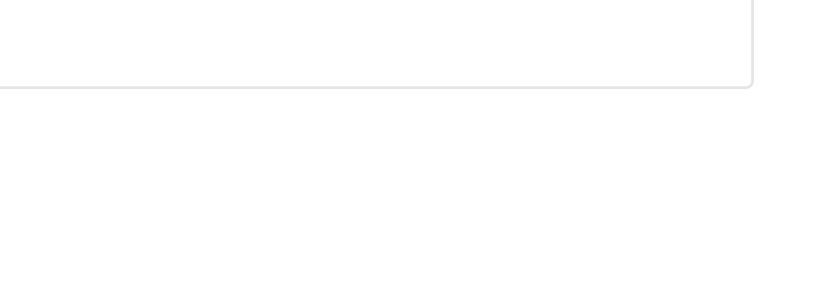
do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

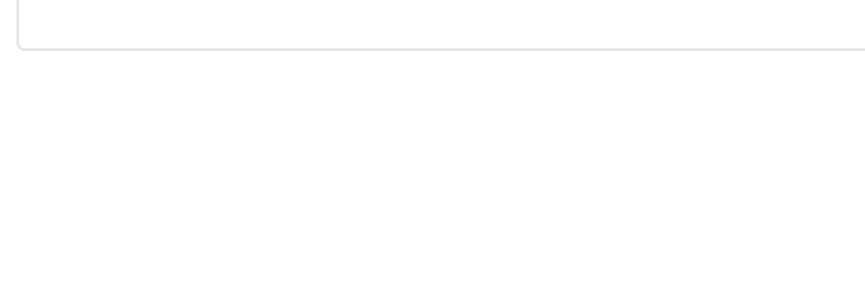
vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

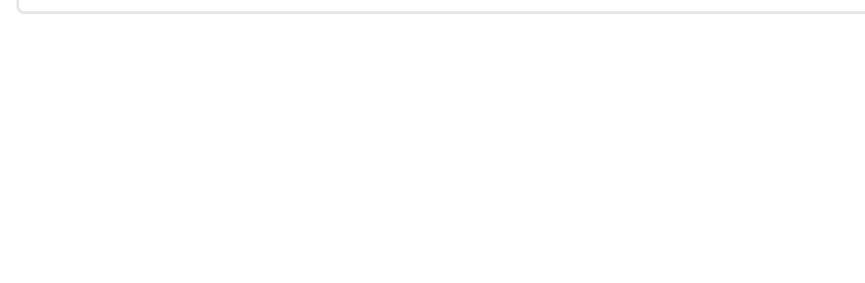
vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

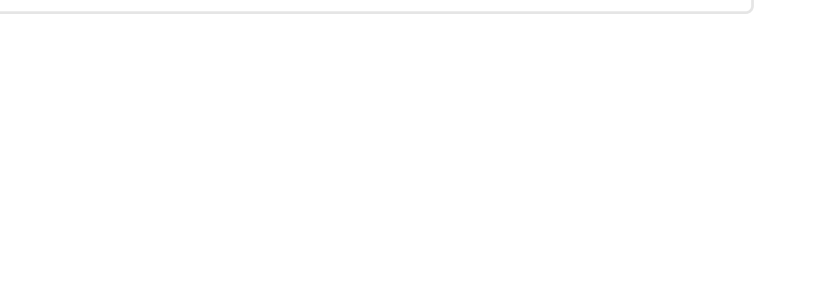
do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

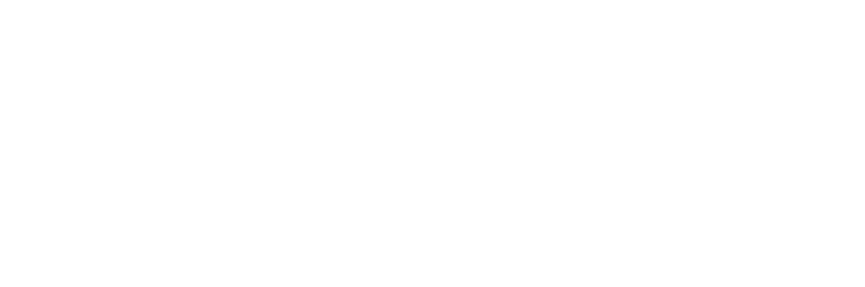
vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles over regeldruk

vr 16 feb 2024 | Achtergrond

Amsterdams topman droomt over één nieuw ziekenhuis in de Bijlmer

do 21 mrt 2024 | Achtergrond

Stephan Valk is niet de man met de stormram, maar weet alles